

Deixa'm en Pau

Manel Mayol, 2006

Un retrat exhaustiu del músic i poeta Pau Riba, un dels grans trencadors de la cultura catalana

La poesia i els fills

Ha de ser dur sortir de l'ou parit per un poeta i voler ser poeta, però sense voler quedar-se en la closca, sense reflectir-s'hi tot mirant-la com un tot incorruptible de puresa i de bellesa... Curiós que en tot el documental no es parli en cap moment del Carles Riba, un dels grans noms oficials de la literatura catalana. O bé destaca la ignorància dels documentalistes, o bé resulta que al Pau, fill de la cultura més hippy i alternativa, l'ombra aburgesada del seu avi l'importuna. Una altra possibilitat (la menys maliciosa), seria pensar en la innecessària citació d'un avi famós, ja que el Pau Riba és prou conegut per ell mateix, pel seu propi talent, per les seves febleses, pels seus vicis, per les seves cançons i... per la seva poesia? Doncs, potser no tant per això últim, tot i que sembla sentir-se més poeta que músic. La música, com ell mateix pronuncia en una de les entrevistes que se li

dediquen, és quelcom difícil per a ell; li suposa un veritable esforç. No és cap músic d'estudi ni un estudiós de la música. A ell l'interessa la intuïció i la música en funció de la lletra. Són les paraules, les històries, allò que compta en la seva discografia. De fet, no en va, cada disc del Pau Riba sona diferent, i no li queda més remei que admetre que en cada llançament ha d'atreure un nou públic (o almenys això és el que ell pensa). És probable que aquesta dispersió o incoherència musical vingui donada pels continus canvis entre els músics que l'acompanyen. Des de Grup de Folk, el seu primer grup, no ha tingut una banda en el sentit estricte de la paraula. A ell, en realitat un individualista, l'interessen les lletres (i no és estrany trobar cançons ben dolentes)... Però no li motiva la paraula escrita de la mateixa manera que al seu avi, és clar. En Carles s'acostava a la riba dels grecs, jugava a tancar-

se en altres èpoques, en altres èpiques; el món clàssic creava la closca de l'ou. El Pau, en canvi, va de dins enfora, del rovell de l'ou cap a una closca que es trenca; s'immergeix en la societat més crua i més rovellada per tal de crear-se sensacions de llibertat (moltes vegades ajudat per l'enganyifa de les drogues). L'avi es mostra creador en un sentit clàssic, de conformació de l'ou, demiürg de la paraula fins a arrodonir-la. En Pau, en canvi, es mou inquiet per l'òrbita de l'oval. Ell és destructor de la creació en un sentit modern, contemporani, més proper als dadaïstes, als *performancistes*, als fonetistes... I s'apunta així a una moda de la poesia catalana on podríem assenyalar també a Enric Cassassas (que apareix a l'inici i al final del film), màxim exponent de la destrucció del llenguatge, sovint amb un sentit lúdic (amb permís d'en Carles Hac Mor, que arriba als extrems de la fonètica i de la

sintaxi). El joc de paraules apareix com un element insistent en una fórmula poètica que ja comença a esgotar-se, tot i que té seguidors joves com en Josep Pedrals, que apunta alt en certs poemes. Però es tracta d'una literatura, al cap i a la fi, d'anar per casa –o més ben dit per carrers i bars (cosa que els encantaria reconèixer) i que, tot i lluitar o criticar la pedanteria de l'anomenada literatura culta, acaba convertint-se també en un cúmul de paraulotes que ningú entén; en una espècie de virtuosisme fonètic a-veure-qui-la-diu-més-grossa molt arrelat a la mateixa llengua catalana, que certament en moltes ocasions sona poc seriosa. Tot i així, en un món cultural ben pobre i encara per reinventar, és normal que un personatge com el Pau Riba acabi sent reconegut com una de les grans figures trencadores de la nostra cultura (quan possiblement seria un ningú en societats més desenvolupades). Però no hem de treure mèrit a la seva tasca. Sens dubte, en certa manera, el Pau Riba és un exemple per a tots aquells que procuren mantenir una coherència de vida alternativa a la societat que ens imposen. Amb tot, en aquest retrat monoteista de *Deixa'm en Pau*, no només veurem el geni i la saviesa d'un home que ha viscut a fons, compromentent-se interiorment i socialment, sinó que també veurem la part més feble que el converteix per moments en una persona plena de tòpics innocents i inofensius del món hippy, com ara

quan diu tot convençut que els animals són més humans que els humans, perquè aquests són dolents i generen injustícies... Discursos realment puerils. Però és això el que vol ser en Pau Riba: un nen, cosa que el fa lloable i que li dóna certa naturalitat i afabilitat envejable en una societat tan estressant i preocupada per no-res. La figura del nen i la dels fills són una constant al llarg de la pel·lícula. Però també aquí trobem una contradicció. El Pau Riba no sembla haver-s'hi preocupat gaire, en la seva joventut, pels seus fills; fills de dones diferents. Alguns d'ells surten entrevistats. Tots parlen bé del seu pare, però se'ls nota certa contenció, cert rancor a la mirada o certa nostàlgia de no haver tingut present la figura paterna. Tants missatges d'amor, tants missatges de Pau, per a què? Per anar deixant fills pel camí? I novament... On és el Carles Riba? Aquí només se salva la mare (o les mares).

I del documental, tècnicament, poc a dir, però correcte. Com un bon treball d'escola, però sense un fil massa clar i sovint sense contextualitzar allò de què s'està parlant. Sens dubte, és un film fet per a fans o simpatitzants del Pau Riba. Ells ho gaudiran, perquè el personatge és delitable, però si algú aliè a aquestes músiques hi entra amb la intenció de descobrir el cinema, poca cosa n'aprendrà i poques seran les conclusions que en pugui treure. L'únic que acabarà demanant serà un rotund i con-

estatari: «Au, va, deixa'm en pau»”.

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció: Manel Mayol

Guió: Anna Giralt y Manel Mayol

Producció: Ana Castañosa

Fotografia: Pere ballesteros

Muntatge: Anna Giralt Gris

País: Espanya

Any: 2006.

Durada: 100 min.

Intervencions

Pau Riba Romeva, Enric Casassas, Joaquim Jordà, Pauet Riba Pastor, Caïm Riba Pastor, Angel-led Riba Olà, Pròsper Riba Vilardell, Llull Riba March, Jordi Sabatés, Sisa, Àngel Casas

Filmografia

2006

Deixa'm en Pau

2005

Apaga y vámonos